

NAŠ GOST: dr. Jasna Omejec, predsjednica Ustavnog suda Republike Hrvatske

NEMOĆ NAD TEGOBNIM POREZOM

Zbog kriznog poreza mnoštvo podnesaka Ustavnom sudu – Loš zakon ne mora biti i neustavan – Nečasne poruke stizale ustavnim sucima – Teško pogođeni mnogi građani, naročito umirovljenici zbog obustave isplate mirovina

Često se, naročito u posljednje vrijeme, od Ustavnog suda Hrvatske očekuju rješenja i odgovori na mnoga pitanja za koja je zainteresirana široka hrvatska javnost. O tomu smo razgovarali s predsjednicom Ustavnog suda **dr. Jasnom Omejec**.

- Jesu li u Ustavnom sudu okončana sva pitanja vezana uz Zakon o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke?

- Može se reći da jesu. Pri kraju je i elektronička obrada podataka o svim prispjelim prijedlozima. To je složen, zahtijevan i vrlo spor postupak. Riječ je o posebnoj elektroničkoj bazi u koju je uneseno mnoštvo podataka o svakom prispjelom predmetu.

- Koliko je Ustavnom sudu prispjelo prijedloga za ocjenu ustavnosti tog zakona?

- U manje od četiri mjeseca prispjelo je oko 92 tisuće prijedloga. Taj podatak dobiva posebno značenje ima li se u vidu da je u svih 20 godina njegova rada Ustavnom sudu prispjelo ukupno 52.100 podnesaka, izuzmu li se ovi vezani uz tzv. krizni porez.

- Je li spomenuti zakon, u narodu nazvan haračem, doista pravedan?

- I meni je, kao privatnoj osobi, običnom građaninu ove zemlje, dopušteno dijeliti iste osjećaje u vezi s tim tegobnim porezom koje imate vi ili drugi građani ove zemlje. Međutim, u obavljanju posla suca Ustavnog suda ti se privatni, posve razumljivi ljudski osjećaji moraju zaboraviti. Oni ne smiju utjecati na ocjenu o suglasnosti ili nesuglasnosti tog zakona s Ustavom. Do te se ocjene dolazi primjenom posebnih metoda i provedbom različitih testova koji su sastavni dio posla ustavnih sudaca. Želim li biti ilustrativna, riječ je o bezličnim i objektivnim pravilima «zanata». Rezultat je svima poznat. Taj je nesretni zakon ostao u granicama Ustava, ma koliko god ta spoznaja bila protivna našim intimnim, privatnim osjećajima.

- Ali, kako ga opravdati kad ne zahvaća primanja koja mjesečno iznose do 3.000 kuna, a ako primanja prelaze tu svotu za samo jednu kunu, od njih na porez odlazi višestruko veća svota?

- Slobodna sam uputiti sve zainteresirane građane da odgovor na to pitanje potraže u obrazloženju odluke Ustavnog suda, u kojemu je taj problem podrobno ispitan i obrazlo-

žen. Na ovom je mjestu možda važnije istaknuti činjenicu da neki zakon može biti loš, neugodan nesvrshodan, pa i vrlo tegoban za građane, ali da to još uvijek ne znači da je protuustavan. Ustavni sud ne smije ocjenjivati je li ovo

ili ono zakonsko rješenje bolje ili svrsishodnije od nekoga drugoga. Primjerice, da je Ustavni sud ocijenio kako je rješenje koje je predlagala oporba bolje od zakonskog rješenja, on bi se upustio u ocjenu svrsishodnosti političkih akcija. To bi bio krah i kraj ustavnog sudstva.

- Znači li to da su se svi oni koji su prigovarali «haraču» zbog njegove nesvrshodnosti ili loših rješenja zapravo obratili na pogrešnu adresu, kad su od Ustavnog suda očekivali rješenje?

- Na to je pitanje možda najbolje odgovorio predsjednik SDP-a kad je Zakon o posebnom porezu ocijenio «lošom političkom odlukom». Riječ je o legitimnoj političkoj ocjeni jednog zakona, koju je izrekao legitimni predstavnik političke vlasti u zemlji. Dosljedno tome, i promjena ili ukidanje takvog zakona mora se dogoditi u mjestu koje tome služi, a to je parlament u kojemu se vode političke rasprave i rješavaju politička pitanja. Ne može se pod krinkom «neustavnosti» od Ustavnog suda očekivati da on, umjesto parlamenta, rješava ta pitanja.

- Koja bi, u tom smislu, bila vaša poruka našim građanima?

- U Hrvatskoj je, nažalost, poistovjećivanje pravnog i političkog još uvijek uobičajena i svakodnevna stvar. U tom je svjetlu važno da Ustavni sud insistira na međusobnom razgraničavanju ustavnog prava od politike. To je on učinio u slučaju Zakona o posebnom porezu, a činit će i dalje, neovisno o velikim neugodnostima koje s tim mogu biti povezane.

- Na koje neugodnosti mislite?

- Treba imati profesionalne snage i odlučnosti da se ustraje na «nepopularnom» ali pravilnom rješenju, kad se zna da će javnost biti protiv vas i da će uslijediti pisma u kojima vas se zbog donesene odluke osobno kvalificira «prodanom huljom», «hrvatskom sramotom», «talogom društva» ili «društvenim ispljuvkom».

(nastavak na 19. stranici) ➡

Jasna OMEJEC

➡ (nastavak sa 18. stranice)

- Prijedimo na umirovljenike. Koliko se često umirovljenici, i u vezi s nekim drugim pitanjima, obraćaju Ustavnom sudu?

- U dosadašnjoj je dvadesetogodišnjoj praksi Ustavni sud riješio oko 3.100 ustavnih tužbi vezanih uz ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja i oko 800 prijedloga za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti različitih zakona iz sustava mirovinskog i invalidskog osiguranja.

- Na što se ta pitanja pretežno odnose i kako ih Ustavni sud rješava?

- Najveći broj ustavnih tužbi odnosio se na istovrstan problem obustave isplate mirovina tijekom 1991. i ponovne uspostave njihove isplate nekoliko godina kasnije. Riječ je bila o umirovljenicima koji su za vrijeme rata napustili Hrvatsku. Dosada je riješeno više od tisuću takvih ustavnih tužbi i gotovo su sve odbijene kao neosnovane. S druge strane, još uvijek ima dosta neriješenih prijedloga za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti Zakona o mirovinskom osiguranju. U siječnju je donesen zaključak da svi ti prijedlozi moraju biti riješeni u ovoj godini.

- Koliko je u cjelini Ustavni sud opterećen ustavnim tužbama i drugim predmetima?

- Opterećenje je ogromno. Nerazmjerno velik priljev podnesaka, koji se svake godine povećava, najbolji je znak da je došlo vrijeme za ozbiljnu javna raspravu u uzrocima obraćanja naših građana Ustavnom sudu u tako velikom broju. Čini se da temeljni uzrok leži u dosadašnjem nedjelotvornom funkcioniranju našeg društva, zbog čega se građani obraćaju Ustavnom sudu u nadi da će on njihov predmet riješiti drugačije no što ga je riješio nadležni sud. Međutim, Ustavni sud nije nikakav žalbeni, nikakav viši sud nad našim sudovima. On nije stvoren da popravlja pogreške redovnih sudova, nego da štiti temeljna ljudska prava koja su našim građanima zajamčena Ustavom. To su dvije različite stvari. Ta razlika još nije dovoljno jasna našem društvu, što je često i uzrok nerazumijevanju odluka Ustavnog suda.

- Koliko je predmeta hrvatskih građana na Europskom sudu za ljudska prava u Strasbourgu koji nisu bili na provjeri pred Ustavnim sudom?

- Nažalost, takvih je predmeta dosta. Nadležnosti Ustavnog suda i Europskog suda nisu usklađene, tako da za mnoge domaće predmete Ustavni sud nije nadležan, ali je zato za njih nadležan Europski sud. To je poražavajuća činjenica. Moramo promijeniti naš Ustav u tom dijelu, kako bismo nadležnost Ustavnog suda uskladili s nadležnošću Europskog suda i tako prekinuli nepotreban odljev predmeta izvan nacionalnih granica naše zemlje.

Josip Šmidt